

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1906. Andra Kammaren.

N:o 39.

Torsdagen den 5 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarrens bord hvilande proposition angående särskildt penningtillskott till vissa värnpliktige.

§ 2.

Vid föredragning af de på kammarrens bord hvilande motionerna öfverlämnades herr *J. Larssons* i Presstorp *m. fl.* motion, n:o 157, herr *P. Nilssons* i Bonarp motion, n:o 158, och herr *J. Åkessons* motion, n:o 159, till statsutskottet.

§ 3.

Härefter föredrogs statsutskottets memorial n:o 82, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslag under riksstatens åttonde hufvudtitel.

Punkten 1:o)

I anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om en bestämelse bland grunderna för tilldelande af statsunderstöd åt högre skolor för kvinnlig ungdom och samskolor hade utskottet i denna punkt föreslagit, att frågan skulle afgöras genom gemensam omröstning, för hvilket ändamål utskottet föreslagit voteringsproposition.

*Angående en
voteringspro-
position.*

Vid denna punkt hade emellertid fogats reservation af herr vice talmannen *Pehrson*, som ansett, att utskottet bort i stället för förslaget om voteringsproposition göra hemställan om sammanjämkning af de skiljaktiga besluten.

Sedan den föreslagna voteringspropositionen blifvit uppläst, begärdes ordet af:

Herr vice talmannen, som yttrade: Herr talman! Mellan båda kamrarnes olika beslut i denna punkt föreligger ingen annan skillnad än den, att beträffande grunderna för statsanslags erhållande för högre flickskolor och för samskolor ha kamrarna fattat så till vida olika beslut, att sedan utskottet gjort en ändring uti de af Kungl.

Angående en
voteringspro-
position.
(Forts.)

Maj:t föreslagna grunderna, godkändes denna ändring af Första Kam-
maren, under det att däremot Andra Kammaren godkände de af
Kungl. Maj:t föreslagna grunderna oförändrade. Den af utskottet till-
styrkta ändringen består däri, att bland grunderna skulle mom. d) *erhålla följande lydelse: »d) att genom intyg af vederbörande eforalstyrelse blifvit styrkt, ej mindre att anordningarna vid skolan äro i hygieniskt hänseende tillfredsställande och undervisningen så ordnad, att öfveransträngning af lärjungarna därigenom icke föranledes, än äfven att legitimerad läkare är vid skolan anställd».* Motsvarande bestämmelse i det kungl. förslaget, som godkänts af denna kammare, är uppdelad i två moment d) och e) och lyder sålunda:

»d) att skolan står under inseende af en af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk utsedd inspektor samt att legitimerad läkare är anställd vid skolan;

e) att det genom intyg af skolans inspektor, till hvilket bör vara fogadt infordradt yttrande af skolans läkare, blifvit styrkt, att anordningarna vid skolan äro i hygieniskt hänseende tillfredsställande och undervisningen så ordnad, att öfveransträngning därigenom icke föranledes.»

Beträffande det statsanslag, som skulle lämnas till dessa högre flickskolor och samskolor, ha kamrarne fattat sammanstämmande beslut. Skillnaden emellan båda kamrarnes beslut består sålunda endast däri, att Första Kammaren har sagt, att inspektionen af dessa skolor skall ombestyras af eforalstyrelsen, under det att denna kammare godkänt Kungl. Maj:ts förslag om att inspektionen skulle ombestyras af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk. Det är således ett villkor för statsanslaget eller, som det här kallas, en utaf de grunder, på hvilka dessa högre flickskolor och samskolor äro organiserade, som utgör skillnaden i kamrarnes beslut. Nu förmenar jag, att man icke så långt kan utsträcka de gemensamma voteringarne, att man skulle kunna votera gemensamt i ett fall sådant som detta. Som jag redan nämnt, skilde sig icke kamrarnes beslut däri, att det finnes någon skilljaktighet beträffande anslagets belopp. Det är på öret lika. Det är endast den skillnaden, att den ena kammaren har sagt, i likhet med hvad Kungl. Maj:t hemställt, att inspektionen skall verkställas af och dessa skolor stå under inseende utaf öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk, och att Första Kammaren sagt, att denna inspektion skall, i likhet med hvad som hittills varit fallet, verkställas af vederbörande eforalstyrelse. Det är enligt min mening ganska riskabelt att utsträcka de gemensamma omröstningarne mycket långt, hvilket jag anser att man gör, om man godkänner en voteringsproposition, sådan som den föreliggande är. Enligt min mening saknar man stöd både i regeringsformen och i riksdagsordningen för att besluta en organisation genom gemensam omröstning. Jag vet alltför väl, att för att kringgå grundlagens anda och mening har man ofta vid en organisationsfråga anknutit ett anslag och så förmenat, att när den ena kammaren beviljat anslaget och den andra kammaren afslagit detsamma, skulle frågan bli föremål för slutligt afgörande genom gemensam omröstning.

Javäl, om det varit fråga om ett anslag som hufvudfråga, så hade det enligt min uppfattning varit riktigt. Men när anslaget icke varit hufvudfrågan, utan själfva organisationsfrågan var hufvudfrågan, var det enligt min mening oriktigt att votera gemensamt.

Ett exempel på detta. Det nuvarande kommerskollegium är organiseradt på den gemensamma omröstningens väg. Ett annat exempel. Bodenfästningen, som är en så väsentlig organisationsdel inom vårt landtförsvar, är tillkommen på den gemensamma omröstningens väg. Jag nämner detta blott såsom ett bevis för att det enligt min mening är mycket farligt att drifva de gemensamma voterarne för långt. Men om herrarne icke vilja godkänna dessa två exempel, jag nu gifvit, såsom fullt jämförliga med det föreliggande fallet, skall jag be att få åberopa mig på ett tredje, som är fullkomligt analogt med detta, och det är, när båda kamrarna beslöto en omorganisation af de allmänna läroverken. Sådant beslut fattades minst två, om inte tre, gånger före år 1904, när den organisation beslutades, som nu galler. Kamrarnes beslut voro icke olika på sådant sätt, att de icke kunnat sammanjämkas i någonting annat än däri, att Andra Kammaren hade såsom en af de grunder, på hvilka omorganisationen skulle ske, uppställt, att latinet skulle flyttas från fjärde till sjätte klassen. Första Kammaren nekade att votera i det fallet, och hvarför? Jo, endast därför, att Första Kammaren ansåg det vara en af grunderna, hvarpå organisationen skulle byggas, och en organisation af de allmänna läroverken kunde, förmenade Första Kammaren, icke beslutas på det sätt, att beslutet fattades genom kamrarnes gemensamma votering. Första Kammarens ledamöter i statsutskottet ha nu samt och synnerligen varit eniga om att statsutskottet skulle framlägga detta förslag till voteringsproposition, och åtminstone en del af Andra Kammarens ledamöter i statsutskottet ha stått mer eller mindre tveksamma. Jag kan för min del icke anse det vara rätt att votera gemensamt i det föreliggande fallet.

Och det är därför, som jag, herr talman, har velat bevara min mening vid protokollet, och jag kan icke underlåta att yrka afslag på voteringspropositionen.

Herr Hammarlund: Jag skall först be att få göra en beaktelse, den nämligen, att jag hört till dem bland Andra Kammarens ledamöter, som röstat med Första Kammarens ledamöter för den nu föreliggande voteringspropositionen, och jag finner mig därför skyldig att med några ord försvara denna ståndpunkt.

Vi veta alla, att frågan, huruvida i ett visst fall gemensam omröstning skall ske eller icke, varit föremål för många och långa debatter i kamrarna, men så småningom har en viss praxis på detta område utbildat sig, och denna praxis pekar alldeles tydligt därhän, att i ett fall som detta gemensam omröstning kan äga rum.

Jag skall emellertid gärna medgifva, att en sammanjämkning här skulle kunna tänkas vara möjlig. Det förhåller sig ju så, att båda kamrarna hafva i den omstridda punkten enats därom, att

*Angående en
voteringspro-
position.
(Forts.)*

Angående en
voteringspro-
position.
(Forts.)

såsom villkor för anslaget skall bestämmas, att legitimerad läkare skall vara anställd vid skolan samt att anordningarne vid skolan äro i hygieniskt hänseende tillfredsställande och undervisningen så ordnad, att öfveranstängning därigenom icke föranledes. Sedan komma vi till skiljaktigheterna. Första Kammaren vill, att intyg rörande dessa anordningar i hygieniskt afseende m. m. skall lämnas af vederbörande eforalstyrelse, under det Andra Kammaren i likhet med Kungl. Maj:t anser, att det bör vara en särskild, af öfverstyrelsen förordnad inspektor, som skall lämna detta intyg. Nu skulle man naturligtvis kunna tänka sig en sammanjämkning, som ginge i den riktningen, att man såsom en af grunderna för detta anslags utgående skulle fastställa, att legitimerad läkare är vid skolan anställd samt att genom intyg af denne vitsordades, att anordningarne vid skolan vore i hygieniskt hänseende tillfredsställande och undervisningen så ordnad, att öfveranstängning därigenom icke föranleddes, d. v. s. man skulle låta tvistepunkten, huruvida eforalstyrelsen eller läroverksöfverstyrelsen skulle förordna inspektor, falla bort. Ett sådant förslag framställde jag i statsutskottet, men det var alldeles tydligt, att, äfven om statsutskottet hade framlagt ett dylikt förslag, Första Kammaren aldrig skulle hafva godkänt en sådan sammanjämkning. Första Kammaren har ju i sin hand att förkasta förslaget om sammanjämkning, och då måste frågan lösas på annat sätt, när det såsom här gäller en statsregleringsfråga. Då återstår icke något annat sätt än gemensam omröstning, och när det, som sagdt, kunde anses uppenbart, att Första Kammaren icke skulle gå med på en sammanjämkning, så ansåg man det vara bäst att genast föreslå gemensam votering. De föregående röstsiffrorna pekade ju därhän, att eforalstyrelserna skulle blifva insatta i sina gamla rättigheter, och då var det ju klart, att Första Kammaren skulle vilja fresta lyckan genom gemensam omröstning, något som man enligt min åsikt icke kan i förevarande fall vägra.

Herr vice talmannen sade visserligen, att här icke förelåg någon skiljaktighet mellan kamrarnes beslut i fråga om anslagsbeloppet. Detta är alldeles riktigt. Det är här fråga om ett belopp af 380,000 kronor. Slutbeloppet är visserligen olika, men det beror icke af den nu föreliggande punkten, ty vare sig inspektionen ordnas på det ena eller andra sättet, blir kostnaden 380,000 kronor. Sedan har visserligen Första Kammaren höjt anslaget med 5,000 kronor till 385,000 kronor, men det är icke för inspektionens skull, utan af en annan anledning, nämligen för att kunna få under gemensam omröstning det förslaget, att man skall utsträcka detta anslag äfven till andra skolor, nämligen de privata samskolorna. För detta ändamål har Första Kammaren höjt anslaget med 5,000 kronor, ehuru det är uppenbart, att, därest denna princip skall genomföras, förhöjningen längre fram måste göras minst 10 gånger större, därest nämligen icke de skolor, för hvilka anslaget är afsedt, de högre flickläroverken, skola blifva lidande. För den tvist åter, som det nu gäller, är anslaget alldeles lika, nämligen 380,000 kronor.

Nu menade herr vice talmannen, att, eftersom här icke är fråga om beloppet, utan endast om grunderna eller villkoren, man icke skulle kunna anställa gemensam votering, och han anförde såsom stöd härför ett exempel, som han påstod vara analogt med det nu föreliggande, nämligen det, att, då kamrarne behandlade frågan om lönereglering för läroverkslärarne och Andra Kammaren ville såsom villkor härför föga en förändring rörande latinets ställning, men Första Kammaren icke ville vara med om ett dylikt villkor, Första Kammaren vägrade gemensam omröstning härom. Detta ansåg herr vice talmannen vara ett analogt fall. Jag vågar däremot påstå, att det icke är ett analogt fall. Ty den gången gällde det icke ett villkor, som stod i organiskt samband med den fråga, hvartill det fogats, nämligen frågan om lärarelönernas reglering. Det gällde den gången att såsom villkor därför ställa upp ett moment, som icke därmed stod i organiskt samband. Jag skall taga ett annat exempel. Vi behandlade i går här i kammaren frågan om sjukhuslokaler i Boden. Om nu endera kammaren t. ex. skulle hafva såsom villkor för detta anslag uppställt, att arméns sjukvård organiserades på ett visst sätt, skulle vi då kunna votera gemensamt om detta? Nej, påstår jag, ty detta vore ett villkor, som icke stode i något organiskt sammanhang med den fråga, hvartill det fogats, nämligen frågan om sjukhuslokalerna vid Boden. På samma sätt förhåller det sig med den fråga, som herr vice talmannen här drog fram.

Om däremot summan har varit alldeles lika, men det villkor, som uppställts rörande anslagets användning, stått i organiskt samband med det ifrågasatta anslaget, så hafva alltid båda kamrarne varit med om att anställa gemensam omröstning; och det är ett härmed analogt fall, som nu föreligger. Sådan votering har ägt rum synnerligen många gånger. Jag skall andraga fyra dylika fall, ett från hvardera af de senaste årtiondena, så att herrarne skola få klart för sig, att det icke varit beroende på en tillfällighet, eller något som förekommit vid vissa tider, medan det återigen icke skulle hafva förekommit vid andra, utan att det har varit en konsekvent genomförd praxis.

År 1872 — jag börjar så långt tillbaka i tiden — beviljade båda kamrarne ett anslag af 10,000 riksdaler till folkhögskolor. Första Kammaren bestämde, att anslaget skulle gå till folkhögskolor, som visat sig gagneliga och af Kungl. Maj:t pröfvats vara i behof af understöd; Andra Kammaren ville, att det skulle gå till folkhögskolor, hvilka af landsting och dess deputerade förordats till statsbidrag. Summan var alldeles densamma. Tvisten mellan kamrarne slets icke genom sammanjämkning, utan genom gemensam omröstning.

År 1884 hafva vi ett annat liknande fall. Kamrarne beslöto då att indraga landshöfdingelöner regleringsfonden. Härom voro kamrarne ense, men Första Kammaren ställde upp ett villkor för denna indragning, Andra Kammaren ställde upp ett helt annat villkor därför. Det skedde gemensam omröstning äfven här.

*Angående en
voteringspro-
position.
(Forts.)*

*Angående en
voteringspro-
position.
(Forts.)*

År 1893 hafva vi ett fall, som är mycket snarlikt det nu föreliggande. Anslaget gällde Chalmerska slöjdskolan i Göteborg. Summan var alldeles densamma, nämligen 2,000 kronor, men villkoren voro olika. Första Kammaren beviljade 2,000 kronor till inrättande af en lektorsbefattning i byggnadskonst m. m. med rätt för innehafvaren till aföning och öfriga förmåner i likhet med öfriga lektorer vid anstalten. Andra Kammaren åter beviljade endast ökning i skolans stat med 2,000 kronor till befrämjande af undervisning i byggnadskonst m. m. När förslaget till voteringsproposition i detta ärende föredrogs här i Andra Kammaren, höjdes röster mot densammas antagande, men utan votering blef densamma godkänd.

Jag skall slutligen anföra ett fall från så sen tidpunkt som år 1903. Då beviljade Första Kammaren på extra stat för år 1904 ett anslag af 5,000 kronor till svinafvelns befrämjande; Andra Kammaren beslöt bevilja 5,000 kronor, också till svinafvelns befrämjande, men under den form, att den »till anställande af en statskonsulent i svinskötsel på extra stat för år 1904» anvisade ett belopp af 5,000 kronor. Äfven vid detta tillfälle afgjordes frågan genom gemensam votering.

I alla dessa fall hafva beloppen således varit desamma. Det har blott gällt olika villkor rörande anslagens användning.

Det nu föreliggande fallet är alldeles likartadt med nyss anförda exempel.

Båda kamrarna hafva förut häfdat den uppfattningen, att lika slutsumma i staten icke är ett afgörande moment beträffande huruvida gemensam votering skall anställas eller icke. Om ett villkor uppställts, som gäller anslagets användning eller står i organiskt sammanhang med anslaget, har gemensam omröstning ensamt om detta villkor pläгат ske.

Då föreliggande voteringsproposition står i öfverensstämmelse med de principer, som Andra Kammaren förut uttalat, hemställer jag om bifall till utskottets förslag.

Herr vice talmannen: Herr talman! Jag vet mycket väl, att man kan framdraga exempel, som tala både för och emot gemensam omröstning i en fråga sådan som denna. Jag har här i min bordslåda två exempel att åberopa, som äro så nära liknande det nu föreliggande fallet som det är möjligt och där icke gemensam omröstning ägde rum, men jag har icke velat taga fram dem, därför att jag tycker, att det kan vara alldeles tillräckligt att med ett exempel, sådant som jag nyss anförde rörande latinet, och hvilket är alldeles analogt med det nu föreliggande fallet — detta påstår jag gentemot hvad herr Hammarlund sagt — påvisa, att Första Kammaren i liknande fall nekat gemensam votering.

Emellertid anser jag icke frågan vara af den art, att den bör uppehålla vår tid vid detta tillfälle alltför länge. Jag har redan gifvit till känna, att jag mycket väl vet, att olika åsikter härvidlag kunna förfäktas och hafva förfäktats i liknande fall vid olika tillfällen.

Jag tillåter mig emellertid ännu en gång framhålla, att går man till grundlagarne, regeringsformen och riksdagsordningen, så blir det svårt enligt mitt förmenande att där finna någonting till stöd för att gemensam omröstning här bör anställas. Men icke kan jag därför påstå, att allt står eller kan stå i grundlagen rörande frågan om när gemensam omröstning bör anställas eller icke, ty en del därvidlag måste naturigtvis bero på utbildad praxis.

Med anledning häraf, och när jag närmare tänker på saken, ber jag, herr talman, att få ändra mitt förra yrkande därhän, att jag anhåller, det kammaren måtte besluta återremittera ärendet till utskottet.

Herr Jansson i Krakerud: Herr talman! Af den förda diskussionen framgår, att det är ganska viktigt, att statsutskottet framlägger likartade voteringspropositioner, såvidt möjligt är. Om voteringspropositionerna vid olika tillfällen uppställas på olika sätt, så är det klart, att det går så, att vi kunna sägas i någon mån komma att annullera grundlagarna och stödja oss hufvudligen på prejudikat för bedömande af frågan, huruvida gemensam omröstning skall anställas i ett visst fall eller icke. Jag menar, att det vore önskligt, om man sluppe hänvisa till prejudikat, utan kunde fastslå några vissa principer, som alltid följdes vid gemensamma omröstningar.

Om jag rätt förstod den ärade talaren, som var näst före vice talmannen, så sade han, att han hade öfvertygelsen, att förslaget kunde sammanjämkas och att förslag om sammanjämkning framställt i utskottet. Men utskottet hade klart för sig, att Första Kammaren icke skulle gå med på sammanjämkning. Det visste utskottet besynnerligt nog på förhand, och därför framlades här denna voteringsproposition. Det vill säga, synes det mig, att om utskottet vill hafva en fråga afgjord och om utskottet på förhand vet, att ena kammaren icke skall gå med på sammanjämningsförslag, så föreslår utskottet gemensam votering. Det förefaller mig icke fullt klokt. Det vore önskligt, om man kunde, som jag redan nämnt, få tolka grundlagarna efter ordalydelsen och bygga alla såväl medlingsförslag som förslag till gemensam votering på grundlagen, och att man sluppe taga hänsyn än till det ena, än till det andra prejudikatet. Jag har icke velat uttala klander hvarken mot utskottet eller den talare, jag nämnde, utan endast velat uttala ett omdöme. Det kan icke komma i fråga, att jag gör något yrkande.

Herr Hammarlund: Den föregående talaren har i någon mån missförstått mitt förra anförande. Jag sade icke — jag är viss därom — att kamrarnes beslut *borde* hafva sammanjämkats, utan att de *skulle kunna* sammanjämkas, och visade, huru man skulle kunna tänka sig en dylik sammanjämkning. Men däraf, att jag sade att så *kan* ske, följer icke, att tvisten ovillkorligen *bör* slitas genom sammanjämkning. Vid sammanjämkning skola båda kamrarne vara ense därom, eljest blir icke någon sammanjämk-

Angående en
voteringspro-
position.
(Forts.)

Angående en
voteringspro-
position.
(Forts.)

ning. Det var tydligt för mig, att kamrarna icke skulle kunna enas om sammanjämkning. Huru skall man då kunna slita tvisten? Bägge kamrarna hafva beviljat anslaget för flickläroverken, men uppställt olika villkor. Om icke sammanjämkning kan åstadkommas, på den grund att den ena kammaren vägrar att gå in härpå, då återstår ju ingenting annat än gemensam votering, och jag visade genom en mängd exempel, att i dylika fall skett gemensam votering. Jag skulle utom dessa exempel kunnat framdraga en massa liknande, och herrarna erinra sig nog, att under senare år flere gånger, då fråga varit om löneregleringar, så har den ena kammaren uppställt vissa villkor, men den andra vissa andra, och tvisten har måst slitas genom gemensam votering.

Nu sade herr Jansson i Krakerud, att det skulle vara bra, om man sluppe hänvisa till prejudikat och i stället hade ordentliga bestämmelser i grundlagen. Däri instämmer jag med honom. Men detta är icke en fråga, som rör statsutskottet, utan är det i stället vårt grundlagsvärdande konstitutionsutskott, som skulle kunna utarbета förslag till sådana bestämmelser. Flera gånger har ju fråga förelegat att få de bestämmelser i grundlagen, hvilka röra gemensam omröstning, ändrade eller förtydligade. Men konstitutionsutskottet har, såvidt jag har mig bekant, alltid afstyrkt dylika förslag. Vid ett tillfälle — jag tror det var 1893 — upplyste utskottet, att man hölle på att utarbета en fullständig prejudikatsamling, huru sådana frågor blifvit lösta inom Riksdagen. Nu har jag hört efter, huruvida denna prejudikatsamling blifvit tryckt, men fått till svar: nej, den ligger i manuskript i någon af konstitutionsutskottets lådor och är ännu icke afslutad. Detta enligt hvad en ledamot af utskottet upplyste mig. Det kunde vara önskligt, att något gjordes från konstitutionsutskottets sida, så att man finge denna prejudikatsamling i tryck utdelad och sluppe att i gamla riksdagshandlingar forska efter prejudikat, eller ännu hellre att konstitutionsutskottet framkomme med förslag till grundlagsbestämmelser, som klart och bestämdt angäfve, huru det i dessa fall bör vara.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman! Det framgår af den siste talarrens anförande, att här föreligga ganska stora menings-skiljaktigheter. Jag ber få erinra kammaren därom, att för några år sedan hade jag väckt en motion om anvisande af ett anslag i syfte att statsverket skulle bidraga med $\frac{2}{3}$ till folkskollärarnes kofoder, vare sig detta utginge in natura eller ersattes kontant. Det gällde alltså en ren anslagsfråga. Motionen, som framlades flera år å rad, bifölls af Andra Kammaren, men afslogs af den Första, och sedan vägrade Första Kammaren hvarje gång att låta frågan gå till gemensam votering, och det dröjde många år, innan frågan slutligen blef löst.

Jag skall bedja att få yrka återremiss, så att herrarna få taga frågan i öfvervägande en gång till och försöka komma till klarhet.

Herr Hammarlund: Jag skall bedja att med anledning af den senaste talarens yttrande få säga, att här föreliggande fall icke är analogt med det, då Första Kammaren vägrade gemensam votering om kofodret, det mycket omtuggade. Första Kammaren vägrade gemensam votering icke på grund af att något särskildt villkor var uppställt, ty något sådant villkor fanns icke. Utan här var skälet detta: kofodret har förut erlagts af kommunen, och nu är meningen, att två tredjedelar skola utgöras af staten och en tredjedel af kommunen. Det gällde sålunda i viss mån den kommunala beskattningen, och därför vägrade Första Kammaren votering. I det fall, som nu föreligger, har däremot ständigt skett gemensam votering.

*Angående en
voteringspro-
position.
(Forts.)*

Herr Nilsson i Skärhus: Herr Hammarlund har till viss del rätt i hvad han sade. Första gången, den nämnda frågan var före, var förhållandet sådant, som herr Hammarlund anförde. Men sista gången var förhållandet ett annat.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande om återremiss.

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter af herr talmannen gifna propositioner i ämnet blef voteringspropositionen af kammaren godkänd.

Punkterna 2:o)—6:o).

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

§ 4.

Vidare föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlå-tanden n:is 83 och 84, sammansatta stats- och bankoutskottets memorial n:o 6 samt lagutskottets utlåtande n:o 41.

§ 5.

Föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända lagutskottets utlåtanden:

n:o 34, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående internering af alkoholister;

n:o 35, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg den 5 maj 1882;

n:o 36, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lagar om ändrad lydelse af 40 § i lagen den 28 juni 1895 om aktiebolag och om ändrad lydelse af 23 § i lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet;

n:o 37, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lagar angående vissa ändringar i sjölagen och om skyldighet för svensk domstol att upptaga sjöförklaring och verkställa under-sökning angående sjöolycka, som drabbat främmande fartyg;

n:o 38, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående norsk undersåtes rätt att besitta fast egendom här i riket;

n:o 39, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 7 § i lagen den 1 oktober 1894 om förvärfvande och förlust af medborgarerätt; samt

n:o 40, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lagar om vissa ändringar i strafflagen, om upphäfvande af förordningen den 1 juni 1819 angående sättet, huru förfaras skall med sådana personers anhållande och tilltalande, hvilka begå förbrytelser i ett af de förenade riken Sverige och Norge samt därefter afvika till det andra, och om ändrad lydelse af 7 § i strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881.

§ 6.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr vice talmannen som yttrade: Herr talman! Jag ber få hemställa, att kammaren ville besluta, att på föredragningslistan för morgondagens plenum bland två gånger bordlagda ärenden uppföres främst statsutskottets utlåtande n:o 83, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beredande af ålderstillägg åt revisorn och bokhållaren å generaltullstyrelsens kameralbyrå friherre K. M. B. Klinckowström och revisorn å samma styrelses revisionsbyrå C. H. Plagemann, därefter statsutskottets utlåtande n:o 84, i anledning af väckt motion om anslag till vice häradshöfdingen G. E. Fahlerantz, därefter sammansatta stats- och bankoutskottets memorial n:o 6, i anledning af fullmäktiges i riksbanken och riksgäldskontoret framställning om upplåtelse till riksbanken med äganderätt af visst område å Helgeandsholmen med därå uppförd byggnad för banken, därefter lagutskottets utlåtande n:o 41, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag i anledning af Sveriges anslutning till den internationella godstrafikkonventionen, och i öfrigt ärendena i den ordning, hvori de förekomma på föredragningslistan.

Denna hemställan bifölls af kammaren.

§ 7.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 58, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till dels förordning angående en särskild stämpelavgift för försäljning af punsch, arrak och rom, dels ock ändring af gällande tullsats i vissa fall å arrak och rom.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

sammansatta banko- och lagutskottets utlåtande n:o 2, i anledning af Kungl. Maj:ts propositioner dels angående förslag till

lag om ändrad lydelse af vissa §§ i lagen den 18 september 1903 angående solidariska bankbolag m. m., dels ock med förslag till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 18 september 1903 angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs; och

Första Kammarens protokollsutdrag, n:o 182, innefattande delgifning af nämnda kammares beslut i anledning af dess första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, angående åvägabringande af statistisk redogörelse för statens skogsparker, deras ytvidd, virkesmängd m. m.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>C. E. Johansson</i>	i Berga	under 12 dagar	fr. o. m. den 7 april
» <i>A. P. Risberg</i>	»	12	» » » 7 »
» <i>E. A. Leksell</i>	»	12	» » » 7 »
» <i>O. Olsson</i>	i See	» 12	» » » 7 » och
» <i>C. J. F. Ljunggren</i>	»	12	» » » 7 ».

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,33 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.